

Buławnik czerwony *Cephalanthera rubra* (Orchidaceae) na Wyżynie Małopolskiej

Red helleborine *Cephalanthera rubra* (Orchidaceae) on the Małopolska Upland

ALOJZY PRZEMYSKI¹, BARTOSZ PIWOWARSKI²

¹ Zakład Botaniki, Instytut Biologii
Uniwersytet Humanistyczno-Przyrodniczy w Kielcach
25–406 Kielce, ul. Świętokrzyska 15
e-mail: alojzy.przemyski@ujk.edu.pl

² Zakład Taksonomii Roślin, Fitogeografii i Herbarium
Instytut Botaniki, Uniwersytet Jagielloński
31–501 Kraków, ul. Kopernika 27
e-mail: bartosz.piwowarski@uj.edu.pl

Słowa kluczowe: *Cephalanthera rubra*, Wyżyna Małopolska, rozmieszczenie, nowe stanowiska.

Niniejsza praca stanowi podsumowanie dotychczasowej wiedzy na temat rzadkiego, chronionego i zagrożonego gatunku z rodziny storczykowatych *Orchidaceae* – buławnika czerwonego *Cephalanthera rubra* (L.) Rich na Wyżynie Małopolskiej. Przedstawiono aktualne dane dotyczące warunków siedliskowych oraz stanu zachowania wszystkich znanych z literatury, a także opisano 6 nowych stanowisk buławnika czerwonego, dla których zamieszczono tabelę fitosocjologiczną. Rozmieszczenie gatunku przedstawiono na mapie Wyżyny Małopolskiej z naniesioną siatką kwadratów ATPOL 10 × 10 km. Wskazano również przyczyny kurczenia się zasobów populacyjnych gatunku.

SUMMARY

Chrońmy Przyrodę Ojczystą 67 (3): 232–243, 2011

Przemyski A., Piwowarski B. Red helleborine *Cephalanthera rubra* (Orchidaceae) on the Małopolska Upland

Cephalanthera rubra (L.) Rich. is included in the “red list” and in the “red book” of endangered plants in Poland as well as in many regional “red lists”. The Małopolska Upland is one of the main area of its occurrence in the country. There had been known 23 stands so far, another 6 ones were recorded recently: in the reserve “Ewelinów” (Łopuszno Hills – Wzgórza Łopuszańskie), on the Grzywy Korzeczkowskie (Świętokrzyskie Mountains), near Obice (Szydłów Foothills), in the reserve “Polana Polichno” (Wodzisław Hummock) and also 2 stands in the Jędrzejów Plateau – the surroundings of Imielno (Łysa Mountain) and Jędrzejów (Łysaków pod Lasem). Population size in the known locations ranges from a few to several dozen individuals. This species is threatened in the all sites mainly due to the habitat changes, which had to increase in degree of shading. Therefore, an active protection, like periodical and moderately cutting out the layer of shrubs and trees is necessary in order to preserve the species.